

Invasjons-alternativet.

Som flere ganger nevnt må vi regne med tre muligheter når det gjelder befrielsen av vårt land: 1) alliert invasjon, 2) tysk kapitulasjon og 3) tysk evakuering. Vi har tidligere behandlet kapitulasjonsmuligheten og forholdet etter våpenstillstanden. Her skal vi si noen ord om situasjonen i tilfelle av at de allierte gjør invasjon i Norge. En på mange måter analog situasjon vil oppstå hvis det under andre forutsetninger kommer til kamphandlinger i landet vårt.

Det er klart at en invasjon ikke kan gjennomføres av norske styrker alene. Det må allierte tropper til. De norske landstyrkene vil sannsynligvis bli i sterkt mindretall bl.a. fordi Norge har lagt størst vekt på utviklingen av marinen sin og flyvåpnet. Landstyrkene er på langt nær store nok til å ta opp kampen mot tyskerne. Nesten 10 000 norske gutter får riktignok en førsteklases utdanning på "politiskolene" i Sverige. Også disse styrkene kommer til å spille en stor rolle ved frigjøringen. Men heller ikke med deres hjelp kan vi klare jobben alene. Det er ca. 200 000 tyskere i Norge idag og antallet vil antagelig øke etterhvert som Finland evakueres. - De allierte troppene kommer imidlertid ikke til å være et øyeblikk lengre enn nødvendig på norsk jord.

Våre væpnede styrker ute og hjemme har forberedt seg på invasjonen gjennom flere år og de er rede til å bære de ofrene som kampen kommer til å kreve. For resten av nordmennene, som ikke er militært organisert, er oppgavene under en eventuell invasjon ikke så klare. Men en del ting er vel på det rene. Når - eller hvis - det bryter løs krigshandlinger her i landet, vil det sikkert virke som et sjokk på mange. Vi har nok holdt en ubrytelig front mot nazifiseringsforsøkene i alle disse årene og mange har sittet fengslet eller stått vergeløse overfor tyske våpen, men det blir noe annet hvis det kommer til alminnelig skuddveksling rundt hjemmene våre. Og da kan vi ikke gjøre regning med å få "illegale" aviser med beretninger om hvorledes vi skal oppføre oss i den og den situasjon. Det første budet må være at vi ikke mister fatningen, men holder hodet klart og kaldt. Husk til skrekk og advarsel panikkdagen den 10. april 1940 og den franske civilbefolkningens planløse flukt foran de fremadstormende tyske styrkene.

Høyst sannsynlig skal bare de organiserte hjemmestyrkene ta aktiv del i kampene. Oppgaven for resten av befolkningen blir da å holde seg i ro og ikke blande seg opp i stridighetene. De må nøyaktig følge instruksene fra de militære myndighetene. Stort sett må man prøve å komme seg unna når det raser alvorligere kamphandlinger i nærheten av der man bor, og man må unngå strategiske stillinger som trafikknutepunkter etc., men så snart som råd er må man søke hjem igjen. For all del må man ikke p.g.a. rykter om bombing e.l. la seg nærre til å evakuere. Det kan vanskeliggjøre de alliertes forbindelser og tyskerne kan drive de evakuerende foran seg på veiene.

Sivilbefolkningen skal altså ikke ta del i kampene, men ellers være rede til å gi hjemmestyrkene og troppene utenfra all den hjelpen de trenger og ber om. Det kan dreie seg om mat, husrom, korrekte opplysninger etc. En annen viktig oppgave blir å spre kunnngjøringene fra de militære myndighetene hurtig og riktig.

- 0 -

Det meldes offisielt at de norske handelsskips-tap i siste halvår var de minste siden krigen begynte. Månedene januar og mai var helt uten tap. Under landgangen i Nordfrankrike var 10% av handelsskipene norske og ikke en sjømann gikk tapt.

Av norske båter som gikk i tysk fart er følgende senket i den senere tid: N.A.L.s "Tyrifjord" (6000 tonn) + Bergenskes "Lynx" 20/9 ved Bjørnefjord, Vela utenfor Egersund 21/9 og Frøel. Olsens "Knut Nelson" ved Jären 27/9.

UKEN SOM GIKK (28. sept. - 4. okt.)

Vestfronten. Den front tyskerne hadde å forsvare under invasjonens første fase på Cotentinhalvøya, hadde en utstrekning av ca. 100 km. Den front de nå har langs sin vestgrense er 6-700 km lang, og i mellomtiden har de mistet omkring 1 million mann i vest, av sine beste styrker. De allierte har i vest en armé på mellom 2 og 3 millioner mann, som sikkert er de tyske styrker tallmessig langt overlegene ig hvis utstyr uten sammenlikning er meget bedre; overlegenheten i luften er også knusende. Det trykk disse stridskrefter over mot Vestvollen, vil uvegerlig måtte føre til et gjennombrudd ett eller annet sted. At tyskerne i de siste par uker har formådd å bremse opp den allierte framrykning i de fleste avsnitt, er bare en forbigående foreteelse. De stot de allierte satte inn ved Aachen og ved Arnhem, var ikke ledd i en velforberedt stor-offensiv, for en oppladning for en slik hadde det overhodet ikke vært tid til. Under inntrykket av det tyske sammenbrudd i Frankrike tok imidlertid de allierte noen chanser. Det var en mulighet for at de ved å slå til før tyskerne fikk tid på seg til å reorganisere forsvaret, kunne tilkjempe seg avgjørende strategiske fordeler med forholdsvis små omkostninger. Denne hypotese har imidlertid ikke holdt stikk. Det har vist seg at det tross alt har lyktes tyskerne å organisere et forsvar av en viss styrke der hvor de kunne støtte seg til Rhinen, Vestvollen og de franske befestninger i Alsace. Det betyr ikke at bladet på noen måte har vendt seg eller at det på lengre sikt har lyktes tyskerne å stabilisere situasjonen i vest. Det er etter alt å dømme en forholdsvis kort varig utsettelse tyskerne har oppnådd. Ved bedømmelsen av situasjonen må man også ta i betraktning at det nå kjempes om tyskernes siste store skanse og at de derfor vil komme til å sette alt inn i et desperat forsøk på å stanse offensiven. Derfor er det mulig at det ennå kan ta noen tid å framtvinge et gjennombrudd i likhet med det som fant sted ved Avranches og som dermed avgjorde Frankrikes skjebne, men når først gjennombruddet skjer, er dermed også den militære avgjørelse i krigen falt.

Situasjonen som den har utviklet seg de siste ukene, tyder også på at de allierte nå har valgt en mer omstendelig og ortodoks framgangsmåte. Det har funnet sted en langt mer massiv oppladning enn tidligere, bl.a. med sterke konsentrasjoner av tungt artilleri, og det er innledet en flyforberedelse etter det gamle, stort opplagte skjema med krusende slag mot de tyske frontstillinger og lamnende angrep mot de bakre forsyningslinjer og sentra (se nedenfor under avsnittet om luftkrigen).

Den offensiv l. amerikanske arme har innledet den 2. oktober ved Aachen er kanskje det første ledd i denne strategiske plan. BBCs korrespondent melder at det er et av de største kombinerte fly- og markangrep som har forekommet under felttoget i vest. Forut for angrepet gikk en overordentlig heftig artilleri- og flyforberedelse, med innsats av hundrer på hundrer av de groveste amerikanske transportable kanoner, opptil 240 mm kaliber, og 500 tunge bombefly, samtidig som 1250 tunge bombere eskortert av 750 jagere angrep den tyske etappe: Köln, Kassel og Hamm. Etter dette knusende bombardement gikk infanteri- og panscravdelinger til angrep, satte over elva Wurm, krysset jernbanelinjen Aachen-Geilenkirchen (-Düsseldorf) og tok byen Ubach 16 km nordøst for Aachen. Innbruddet er etter onsdagens meldinger 10 km dypt og strekker seg over en 15 km bred front. Det later til at en rekke sterkt utbygde tyske stillinger er forsert. At tyskerne er fullt klar over den meget alvorlige trussel offensiven betegner, framgår av at de kaster inn store reserver for å hindre et gjennombrudd til Rhinen, og det utkjempes i øyeblikket et heftig og blodig slag ved Mörkstern, en by som ligger omtrent halvveis mellom Aachen og Geilenkirchen.

På den nordlige sektor, i Nederland, har det i den siste uke bare forekommet mer lokalt begrensede operasjoner. Den britiske korridor over Eindhoven til Nijmegen er imidlertid videre utbygd og sikret, og det later ik-

ke til at tyskerne lengre kan tenke på en større motoffensiv i dette avsnitt. Disse operasjoner, som i første rekke ble muliggjort ved den britiske luftbårne divisjons glimrende innsats i det framskutte bruhode ved Arnhem, som oppholdt og bandt de tyske operative reserver, har fullstendig endret det strategiske bildet i Nederland. De tyske styrker som står i Vest-Nederland og som er anslått til mellom 70 og 100 000 mann, er utsatt for en alvorlig flanketrussel og vil få store vansker med å trekke seg til bakte noenlunde intakt mellom de britiske styrker og oversvømmelsesområdene. Tyske troppekolonnekonsentrasjoner ved Nijmegen, formodentlig med sikte på en større motoffensiv mot de britiske omfatningsoperasjonene mot Siegfriedlinjens utsatte nordflanke, ble den 3. oktober gjenstand for et voldsomt flybombardement, som later til å ha lammet deres bevegelser. Ytterst på de alliertes venstre fløy hvor operasjonene er et ledd i bestroplene for å rense Scheldemunningen og gjøre den viktige havn i Antwerpen brukbar for de allierte, har 1. kanadiske armé hatt god framgang ved Antwerpen og Turnhout-kanalen; i samme forbindelse må luftangrepet på Walcheren sees; her ble dikene ødelagt med 5 tonn bomber og tyske stillinger satt under vann. Calais er falt.

På høyre fløy har 3. amerikanske armé også framgang, bl.a. her den erobret Bryant, et av de viktigste forsvarsverker ved Metz, og står bare få km fra Belfort, festningen som behersker inngangen til Doubsdalen som fører inn til Rhinen og den tyske grense.

På Østfronten verdivarer det sterke russiske press mot Riga, og Dagö er erobret. Fra Warszawa kom den 3. oktober det budskap at de polske friskarer etter 63 dagers harde kamper hadde måttet oppgi motstanden; de hadde ikke lengre forsyninger og ammunisjon. Det er en tragisk avslutning på en heltmodig innsats som kommer til å leve lenge i historien.

I Beskidene og Karpatene øver ruserne et voksende trykk, og det meldes at de bl.a. rykker inn i Rutenia gjennom Dukla-passet. Da en stor del av Slovakia er i de tsjekkoslaviske hjemmestyrkers hender, kan disse operasjoner få meget stor betydning, særlig når man ser dem i sammenheng med de russiske operasjoner mot Ungarn fra sør. Her er de trengt over grensen ved Szeged, og har også nådd lavsletten i grensestrøkene mellom Oradea, Făre og Arad. Fra Ungarn meldes om voksende krigstretthet og en stigende stemning for å trekke seg ut av krigen. Det blir i tilfelle Tysklands siste vasall som faller fra.

På Balkan er russiske og jugoslaviske styrker i ferd med å rykke mot Beograd både fra nord, øst og sør, og Titos styrker legger stadig nye strøk under seg etterat de bulgarske okkupasjones tropper er trukket tilbake. I Hellas later det til at tyskerne nå har evakuert hele Peloponnes og en rekke av øyene, og store styrker er på marsj fra Saloniki opp gjennom Vardardalen for via Skoplje, Nisj og Beograd å ta seg hjemover. Her vil infanteridene russiske og jugoslaviske styrkene ha et ord med i laget. I Hellas besetter de greske friskarer de rømmede distrikter, og på Kreta, hvor de tyske garnisoner er sterkt tynnet ut, har britiske styrker gått iland. I Finland er det kommet til regulære kamper mellom tyske og finske styrker. Finne har befridd Tornen og Kemi, tyskernes siste havn, og rykker nå mot Rovaniemi. Tyskerne fører et rent skrekkelig liv i Nordfinland, med plyndringer, brannstiftelser og gissel-aksjoner, og stemningen har raskt vendt seg mot dem. Det kunne nesten være grunn til å ta opp til fornyet oppvåkning oppfordringene i våre "lagale" aviser om å hjelpe Finland, dog neppe på en måte som ville falle i tyskernes og quislingenes smak.

I Italia har 8. armé i østsektoren tatt Savignano og Bellaria, 12 km. n. for Rimini, og 5. armé står bare 25 km fra Bologna. Tyskerne yter frotsatt heftig motstand, hva nå den dypere strategiske hensikt med å slite opp sine divisjoner her enn kan være i den nåværende situasjon, da kampen står om Tysklands være eller ikke være militært sett.

Krigen i luften: Kurven for den allierte luftvirksomhet i vest er fortsatt stigende. Med tunge hammerslag rammer de anglo-amerikanske multi-flyere Tysklands industrielle perlerad bak Siegfriedlinjen - Osnabrück, Münster, Hamm, Frankfurt, Mainz, Darmstadt, Mannheim, Ludwigshafen, Karlsruhe. - Tysklands rustningsproduksjon reduseres planmessig, og samtidig

foregår den store taktiske offensivforberedelse, avskjæringen av disse knutepunkter fra Siegfriedlinjen. Overføringen til fastlandet av den moderne krigs mest bevegelige våpen bærer nå resultater. Fra Zuidersjøen til Belfortlinjen foregår en storstilet "sealing off"-operasjon, et bilde vi er blitt vant til foran viktige allierte kampanjer. Tyskernes jernbaner og kanaler blokeres og veitrafikken bringes ned til et minimum. Bare en ting stopper denne levine fra luften; dårlig vær - som f. eks. ved Arnhem i forrige uke. Når de allierte strategiske flystyrker for et halvt år siden gjennomførte 18 store dag- og natt-angrep mot Tyskland, representerte dette da deres toppytelse. I august ble det gjort 24 store angrep, til tross for at de allierte da var sterkt beskjefteget med sin framrykking i Frankrike. I sept. satte anglo-amerikanernes stormangrep igjen ny rekord. I løpet av denne måned deltok 25 000 tunge bombefly i 33 kraftige dag- og natt-angrep mot Tyskland, 3500 maskiner kastet i løpet av 1 døgn 8000 tonn bomber på tyske mål. I en 6-dagers periode ble det kastet ned 20 000 tonn bomber. Mot Calais ble det på 8 dager kastet 11500 tonn bomber. Ved siden av dette kommer den stigende innsats av de taktiske styrkers middelstore bombefly, jagerbombere og jagerfly og dessuten de økende og effektive Mosquito-angrep. Disse, verdens hurtigste bombefly (første gang satt inn mot Victoria Terrace i Oslo 25. sept. 1942) kastet i sept. 100 2-tonns bomber mot Berlin.

Rhinlandet har vært hovedmålet for de allierte luftvåpens konsentrerte anstrengelser. På 16 strategisk viktige steder er det i løpet av 14 dager kastet ned 30 000 tonn bomber. R.A.F.s bombekommando alene har i sept. kastet 21 000 tonn bomber mot Tyskland, dertil har det engelske flyvåpen forøvrig i samme tidsrom kastet 55 000 tonn bomber på tyske og besatte områder. Til dette kommer amerikanernes bombevekt som ennå ikke er oppgitt. Den all. luftvirksomhet virker ennå mer imponerende når vi tar i betraktning sept. månedens dårlige flyvær. Under den all. kjeempoppvisning i luften har Luftwaffe bare ved enkelte anledninger vist seg i større antall. F. eks. ved Arnhem og Nijmegen satte tyskerne inn ca. 100 jagerfly samtidig, men de tyske maskiner opptrer som oftest i små grupper eller enkeltvis. Det ser ut som om tyskerne har visse reserver av jagerfly, men at de av økonomiske hensyn kun setter dem inn på utsatte steder. All. flyvere har i den senere tid observert reaksjonsdrevne tyske jagerfly, men disse har da bare spilt tilskuers rolle og er ikke gått til kamp. De tyske piloter har tydeligvis ennå ikke tilstrekkelig øvelse i å manøvrere de nye flytyper som her oppvist en kolossal hastighet. Engelskmennene rapporterer om de nye tyske reaksjonsdrevne fly at to-motor-flyet Me-262 er lite manøvreedyktig og at Me-163 er et defensivt våpen. Allierte flygere har alt skutt ned mange fly av denne typen.

Ukens statistikk. Sept. 28. R.A.F. nattangrep mot Kaiserslautern og Kassel. Tusen tunge am. bombefly pluss 750 jagerfly angriper synt. oljeanlegg i Magdeburg Henschel, tankfabrikker i Kassel og industriområde i Murschburg, 37 tyske fly skutt ned, 49 bombere pluss 12 jagere savnes. Kraftig R.A.F.-angrep mot Calais. Stor innsats av all. taktiske styrker over tyskernes bakre linjer i Holland og Nordtyskland. Russ. fly angriper Vadsö havn, 13 tyske fly skutt ned. Under am. flyangrep mot Filippinene 65 jap. skip senket eller skadet, 36 jap. fly skutt ned, egne tap 10 maskiner. Sept. 29. Konsentrert Mosquito-nattangrep mot Braunschweig, ett fly savnes. Store all. taktiske styrker (over 1000 innflyvninger) angriper mål bak Siegfriedlinjen, tunneller blokkert, jernbaner avbrutt på 125 steder, verksteder og fabrikker ødelagt, 25% av de tyske jagere = 16 stk. skutt ned. Coastal-command senker tysk torpedobåt, ved norskekysten. Sept. 30. R.A.F. mosquito nattangrep mot Karlsruhe, mineutlegging, ingen tap. 1000 tunge am. bombefly med jagereskorte angriper jernbanemål i Münster, Hamm og Bielefeld, ingen tyske jagermotstand, 10 fly savnes, 500 tunge RAF-bombefly med jagereskorte angriper synt. oljeanlegg i Bottrop og Sterkrade i Ruhr. 1 fly savnes, 300 tunge RAF bombefly med jagereskorte avbryter alle jernbaner mellom Arnhem og Zuidersjøen, 33 tyske fly skutt ned, ett Spitfire tapt. Fortsatt stor innsats dag og natt av all. middelstore bombere, jagerbombere og jagerfly mot transportmål bak Siegfriedlinjen. Mosquitos

mot Hamburg. Russ. marinefly senker tysk 5000 tonner i Rignbukta. Am. fly senker 15.000 tons jap. hvalkokeri i Formosastredet. Okt.1. Dærlig vær hindrer flyvirksomheten i vest. Typhoon-jagere mot jernbanemål og tyske stillinger i Holland. Etter 6 dagers regnperiode i Italia bedre vær med stor innsats av taktiske styrker over kampområdene. RAF angriper om natten Braunschweig uten tap. Okt.2. 500 tunge am. bombefly legger på 90 minutter ut "Teddens Bombeteppe" over begrenset avsnitt av Siegfriedlinjen ved Merksstein i Aachenområdet. 1250 tunge am. bombefly + 750 jagere angriper jernbanemål i Köln, Kassel og Hamm, 12 bombere + 7 jagere savnes. Om natten Mosquitoes mot tyske troppetransporter til Siegfriedlinjen. Okt.3. 1000 tunge am. bombefly + 750 jagere angriper tankfabrikk i Muenberg, Daimler-Benz bilfabrikk i Gengenau og flyplass ved Giibelstadt, ingen tysk jager motstand, 11 bombere + 13 jagere drept. RAF bomber diker rundt øya Walcheren i Scheldetinnningen og setter tyske garnisoner og kanonstillinger under vann, befolkningen varslet to dager i forveien. Stort antall Mosquitoes angriper om natten 51 tog i Vesttyskland og Holland, andre RAF-maskiner mot Braunschweig uten tap. Okt.4. RAF melder om vellykket angrep av 96 Lancasters med 6 tons bomber mot Dortmund-Enskanalen 23. sept. Strekning på flore km. tørrlagt, 14 maskiner savnes. 60 am. Liberators angriper oljeraffinerier i Balikpapan på Nederlandsk Borneo. Disse anlegg produserte 20% av Japans flybensin. Om natten Mosquitoes mot Kassel uten tap. Om morgenen angriper RAF den tyske ubåt-basis i Bergen, 1 maskin savnes.

Noen tall av USAF: Det am. flyvåpen i Østen melder følgende resultater på en måned: 144 store og 66 små japanske skip senket, 180 store og 140 små skip skadet, 380 jap. fly skutt ned i luften, 1000 ødelagt på bakken. General Arnold, sjef for det am. flyvåpen bekjentgjør at USAF hittil har kastet 1 million tonn bomber i krigen mot Japan og Tyskland, herav 430.000 tonn siden krigen i vest begynte, mistet 72.000 menn i flypersonale, ødelagt 27.000 fiendtlige fly og selv drept 14.600 maskiner.

- 0 -

Den franske finansminister har opplyst at alle formuer som er ulovlig erhvervet under okkupasjonstiden vil bli konfiskert. Formuer som er oppjent på handel med fianden og ved salg på svartebørs o.l. kommer inn under den nye bestemmelsen.

Den belgiske krigsrett i Brussel er nå klar til å begynne sitt arbeid. Krigsretten i Namur har dømt 3 quislinger til døden og 7 andre til straffe fengselsstraffer.

- 0 -

Den svenske samlingsregjeringen

I de siste 14 årene har sosialdemokraternes leder Per Albin Hansson sittet uavbrutt som sjef for den svenske regjering, bortsett fra Bramstøps såkalte "ferienregjering" som levde et par korte sommermåned i 1936. Da Per Albin dannet sin sosialdemokratiske regjering i 1932 var hans parti en nå i mindretall i Riksdagen. Høsten 1936 sikret Hansson seg en bredere parlamentarisk basis ved å innlede samarbeid med bondeforbundet som fikk tre menn med i regjeringen. For å oppnå dette "kriseforliket" måtte sosialdemokraterne gi bondeforbundet en rekke koncesjoner, særlig på jordbrukspolitikkens område.

Under vinterkrigen i Finland høsten 1939 ble regjeringen utbygget til en samlingsregjering ved at representanter for høyre og folkepartiet trådte inn. Følgen ble en politisk bergfred mellom de fire regjeringspartier, og denne bergfreden har siden preget den svenske politikken.

En samlingsregjering kan ha sin betydning og verdi i en alvorlig krisetid hvor det gjelder å samle folket innad og vise en ubrutt front utad. Men i lengden er de mindre heldige sidene ved systemet blitt iøynefallende. Bergfreden fører med seg at den normale parlamentariske opposisjon opphører å fungere. De hørsende interassonsetninger hånkytes til behørlig for lukkede dører ved regjeringskonferansene; de kommer ikke til uttrykk i nasjonalforsamlingen, de bare få representanter våger å bryte partiloyaliteten og utsette regjeringen for kritikk; etttersom tiden går og interassonsetningene vokser føles den kunstige opprettholdt enighet mer og mer

som en tvangstrøye. Savnet av en våken og aktiv opposisjon blir så meget mer følbar i krisetider hvor regjeringen og de enkelte statsråder får utvidet sine fullmakter.

Denne utvikling har funnet sted i Sverige. Det er påfallende at de store politiske stridsspørsmålene som har opptatt det svenske folk under krigen, i meget liten grad har gitt gjenlyd i Riksdagen. Diskusjonen om trykkefriheten og permittenttrafikken for bare å nevne et par eksempler, er nesten utelukkende ført annonsereds, først og fremst i pressen. I den senere tid har stadig sterkere røster høvet seg for å få en slutt på bergfreden. Dette gjelder særlig de mer radikale partiene, som med den framgang de vant ved valgene den 19. sept. mener at tiden er inne til en å danne en sosialdemokratisk-kommunistisk regjering. Forutsetningene for en samlingsregjering som nok forelå i 1940 da landets frihet og selvstendighet var umiddelbart truet, er ikke lenger til stede i dag, blir det høvdet, så er trykkekritikken lettet, og de indre motsetningen vokser etterhvert som etterkrigsproblemer rykker nærmere og tas opp til diskusjon. Også innenfor regjeringspartiene begynner den oppfatningen å gjøre seg gjellende at samlingsregjeringen har overlevet seg selv. En anser det ønskelig at Riksdagen snarest mulig får tilbake sin forfatningsbestemte sterke stilling og at den politiske uenigheten som eksisterer får komme til uttrykk i nasjonalforsamlingen. Statsminister Hansson har imidlertid forsvart samlingsregjeringen og ytret ønske om at den må bli opprettholdt også den første tiden etter krigen.

Og regjeringens stilling er sterkt blandt det svenske folk. Og statsministeren inntar en særstilling. Hvis man muligens unntar Stockholm og Göteborg, er det en alminnelig oppfatning at det er P.A. Hansson som har æren for at Sverige ikke er kommet med i krigen. Det er bare kommunistene som samlet går til angrep mot samlingsregjeringen.

- 0 -

Nazi-pressens opplag: Fritt Folk 33.000 daglig, Deutsche Zeitung in Norwegen 70.000 daglig, Hirdmannen 6.000 ukentlig, Norsk Arbeidsliv 100.000 ukentlig og Das Reich 1.200.000 ukentlig.

Fritt Folk har ca. 6000 abonnenter i Oslo & Aker. Største abonnent er quislingenes stat & kommune administrasjon. Deutsche Zeitung in Norwegen trykkes av Aftenposten. Hirdmannen har kunnet glede seg over et stadig synkende opplag. Norsk Arbeidsliv, som utdeles gratis, har i gode nazitider hatt et ukentlig opplag på 350.000 eks. og er altså nå sterkt redusert. N.S. Rikstrykkeri (Arbeiderbladet) har nå i 3 år hver uke trykket 550.000 eks. av Das Reich d.v.s. et næsten halve opplaget av Goebbels engang i denne tiden er blitt trykket i Norge. Siden Sverige nektet transitøten er det norsk-trykte opplaget sunket til 70 000. Danmark og Holland deler æren for trykkingen av det øvrige opplaget.

- 0 -

Churchill uttalte i underhuset sist torsdag bl.a.: De tre stormakters allianse mot Tyskland har aldri vært fastere enn nå. Selvfølgelig kan det være forskjellige oppfatninger, men det har aldri vært noen uoverensstemmelser som har forstyrret den utvikling som ble planlagt i Teheran. Churchill uttalte sin anerkjennelse overfor det møtehold som dikterte Sovjets fredsbetingelser til Finland. Om den polsk-russiske konflikt sa statsministeren at Storbritannias og Amerikas holdning overfor Polen ikke er den samme som Sovjetsamveldets. Men Stalin har gjentagne ganger uttalt at han vil se et sterkt og vennligsinnet Polen. Det er vi i Storbritannia enige i og alt som står i vår makt vil bli gjort for at dette mål kan bli nådd. Det er mulig at det kan bli nødvendig å forendre grensene og Russland har krev på vår tilslutning til det. Det er bare de russiske armeer som kan befri Polen og Russland har rett til en sikker grense og en vennligsinnet nabo. Jeg håper at det skal bli mulig at Storbritannia og Russland handler i samme plan, slik at vi ikke får to rivaliserende regjeringer i Polen, en anerkjent av England og en av Russland.

- 0 -

Borgfred i Kina.

I slutten av juli år førte den alminnelige militære situasjon kombinert med et vedholdende press fra de allierte til en overenskomst mellom Chiang Kai-shek og kommunistene. Overenskomsten gikk ut på at centralregjeringen ville anerkjenne det kommunistiske partiet, frigi de politiske fangene, oppheve blokaden av kommunistene og øke deres armé til 10 divisjoner. Disse innrømmelser betegner forhøpentligvis slutten på en borgerkrig som har vært mer eller mindre kontinuerlig siden 1927 og som i de senere år har vært en kjedelig kjæpp i hjulst på krigsinnsatsen mot Japan.

Veien fram til denne enigheten har vært lang og kronglet. - I Kinas nye politiske historie inntar Sun Yat-sen en særstilling. Ennå idag - 20 år etter hans død - er hans ideer kinesernes evangelium. Sun dannet i 1894 i Sør-Kina Kuo-min-tang (det nasjonale folkoppartiet) med det program å frigjøre folket sosialt fra det forældede familie- og kastesystemet, og politisk fra det reaksjonære keiserregime i Peking og fra utenlandsk innflytelse. Sun arbeidet for nasjonal enhet, demokrati og sosiale reformer. Enheten, som var en forutsetning for demokratiet og reformene, skulle ifølge Sun vinnes gjennom en revolusjon. I den etterfølgende perioden skulle Kuo-min-tang-partiet være formynder for det kinesiske folk, som skulle oppdras til politisk modnhet for tilslutt under 3. periode å overta styret selv. - Alle de framskrittssvnlige kinesiske partiene var enige i det programmet, som imidlertid var lite konkret og som ble tolket høyst forskjellig. Når skulle de militære operasjonene slutte? Når var tiden inne til sosiale reformer? etc. etc.

Det kostet Kina 25 blodige år å få gjennomført den nasjonale enheten. Mandsjuridynastiet falt i 1912. I den nye republikken sto kampen mellom tilhengerne av det gamle regime i Peking og de revolusjonære i Kanton (under Sun Yat-sen's ledelse). Misnøyen vokste etterhvert med den råttne Peking-regjeringen, samtidig som sosial-radikale fikk et bredt grunnlag å stå på de kommunistpartiet (som ble stiftet i 1921) ble opptatt i Kuo-min-tang. Dette gav både økt militær slagkraft og støtet til sosiale reformer. Som leder for revolusjonshæren (etter Sun Yat-sen's død i 1925) kjempet Chiang Kai-shek seg seierrikk nordover og kunne i 1928 opprette en nasjonal regjering i Nanking, som siden har styrt den kinesiske republikken (fra 1938 har regjeringen hatt sete i Chungking).

Vel kommet til makten innførte Kuo-min-tang imidlertid et reaksjonært og diktatorisk styresett. Chiang mente at man hefastet og sikret den nasjonale enheten best ved å undertrykke alle radikale tendenser. Som følge av dette standpunkt brøt den radikale fløyen av Kuo-min-tang under ledelse av Tang Tsing-wai ut av partiet. Men Chiang var ubøielig. Han ville for enhver pris fortindret Kina etter en gang bli avhengig av en utenlandsk makt, denne gang av Sovjetunionen, og de kommunistene opprettet en regulær kinesisk sovjetstat i Sør-Kina ikke langt fra hovedstaden Nanking, ble de fanatisk bekjempet av Chiang. Hans overlegne styrker ble i 1931 og 1932 gang på gang slått tilbake av kommunistiske geriljatropper inntil han i 1934 omringet hele området for å knuse motstanden. Men kommunistene klarte å slå seg igjennom og etter en 2500 km lang reträtt først vestover og siden nordover nådde deres sterkt reduserte styrker - som stadig ble forfulgt etter ett års forløp det nordlige Shensi, hvor de sammen med nordkinesiske kommunister opprettet en ny sovjetstat med Yenan som hovedstad og Mao Tse-tung og Chou En-lai som ledere.

I alle disse årene hadde Kina vært utsatt for voldsomme overgrep fra japanerne, som bl.a. hadde trukket Manchuriet og Jehal inn under sin innflytelses-sfære. Men Chiang ville ikke ta opp kampen for han hadde utryddet kommunismen i landet sitt. Nasjonalregjeringen førte derfor en passiv og ettergivende politikk overfor Japan, noe som vakte forbitrelse blant de kinesiske soldatene som ble tvangsvekkert fra de okkuperte områdene; og i de Chiang Kai-shek i 1936 befalte Cheng Hsi-liangs mandsjuriske tropper å gå til angrep mot kommunistene, sluttet troppene isteden vennskapstraktat med dem for sammen å slåss mot Japan. - Regjeringens autoritet måtte gjenoprettes; Chiang reiste strek's personlig til Cheng, som da ikke så noen

annen utvei enn å ta "generalissimo"-en til fange. Forhandlingene førte til slutt til forsoning mellom Kuo-min-tang og kommunistene; de siste lovet å være lojale, å erstatte sovjetstyret i Shensi og Kansu med et demokratisk regime og å stille sine tropper direkte under Chiangs ledelse. - Alle krefter så ut til å skulle søles til kamp mot Japan. -

Men i langden anerkjente ikke kommunistene Chiangs autoritet som centralregjering. Det ville bl.a. bety slutten på deres makt i Shensi. Og trass i at den "kommunistiske" IS. armégruppen i nord besitter Kinas mest effektive styrker som er enn noen andre har bidradd til å holde japanerne i sjakk og organisere partisankrigen, har Chiang Kai-shek hele tiden holdt gående en "tofrontskrig" med stadige felttog også mot kommunistene. -

Forholdet blir ikke enklere ved at en 3. regjering er dukket opp og gjør krav på myndighet, den såkalte Nanking-regjeringen, som ble opprettet i mars 1940 i det okkuperte Kina under ledelse av Tang Tsing-wai, tidligere revolusjonær og geriljot, som opportunistisk sluttet seg til det fremmedstøttede Japan. Denne marionett-regjering har imidlertid liten tilførsel av innflytelse. Japanerne har prøvd å blase liv i den, bl.a. ved en overenskomst med Tang Tsing-wai som går ut på at alle japanske tropper skal bli trukket tilbake fra Kina når krigen er slutt. Men ingen hyrdetoner nytter!

Grunnen til skismet mellom Kuo-min-tang og kommunistene er, som nevnt i første røkke politisk. I det gamle keiserriket var det ikke noen betydning til folkepresensasjon. Mellom monarken og de mange små bondesamfunn fantes det bare en korrumpert midsstand. For tiden styres det republikanske Kina etter en provisorisk forfatning av 1931, som - i overensstemmelse med Sun Yat-sen's 2. periode - stiller landet under Kuo-min-tangs formynderskap. I sål er et folkestyrt Kina, men man regner med en overgangsperiode hvor folket skal oppdras til å bli aktive borgere i et gjennomført demokrati med alminnelig stemmerett etc. Idag blir Kina styrt av mennesker som har den beste politiske og militære utdannelse og erfaring, men de er ikke valgt av folket. Disse lederne rekrutteres fra ett parti, Kuo-min-tang, som sitter med helt makten. Og det er ikke fri adgang til partiet. Det hadde i 1942 "bare" 2 millioner medlemmer. - Forbannelsesuddat mellom parti og regjering er under krigen det høyeste nasjonale forsvarsrådet som har all myndighet i politiske og militære spørsmål. Chiang Kai-shek er sjef for dette rådet, liksom han er partiets leder og siden 1943 republikkens president.

Et mer demokratisk tiltak var opprettet av "folkets politiske råd" i 1938, hvor bl.a. kommunistlederen Chou En-lai under krigen har fått sete. Dette råd er det første skritt på veien til et parlament i vestlandsk forstand, men krigen har satt en foreldrig stopper for ytterligere demokrativering. I 1938 ble yttrings- og forsamlingsfrihet innført. Kuo-min-tang har også med kraft og hell ryddet opp i gamle korrupte forhold og sett igang sosialt reformarbeid. For inntil kort tid siden var ca. 80% av befolkningen analfabeter. Nå har regjeringen fått seg av saken og lesekundigheten er nå også utbredt. En 5-års plan for folkskolen som ble satt i Chungking i 1940 gjør det mulig for 80% av alle barn mellom 6 og 12 år å få undervisning. Videre er det utarbeidet et stort sosialforsikrings-system for bønder og arbeidere. Men kommunistene klager likevel over delvis sikkert med rette - at det går sent med de sosiale fremskritt; ifølge Wendell Willkie blir Chiang Kai-shek personlig respektert av kommunistene, men de har ikke samme tro på alle medarbeiderne hans. Sikkert fins det også mange feidyle og anti-demokratiske tendenser hos dem.

Det er selvfølgelig umulig for observatører i Norge idag å avgjøre hvem som har mest rett og hvem mest urett i denne konflikten. Vi vil bare peke på at man ikke på forhånd kan dra slutninger ut fra partibetjening etc. Ifølge amerikanerne Wendell Willkie og Edgar Snow er således de kinesiske kommunistene mer våkne og rasjonale hovedpartistær enn verdensrevolusjonære.

Den ene mot den andre er opprødd mellom de to partier, vil sikkert bety en økt innerts i kampen mot Japan, og forhøpentligvis er den ikke bare en borgfred, men den er opprødd til et fruktbart politisk samarbeid. Her

vil Kuomintangens oppreden være av vesentlig betydning. En vidt syn og tolerant politikk med sosiale reformer først på programmet vil gi Chungkingregjeringen den tillit som er nødvendig for at kommunistene skal innlate seg på et intimt, tillitsfullt samarbeid. Og det er et tidens tegn at en så tonengivende personlighet som presidenten i Kinas avgivende Yuan, Sun Fo - Sun Yat-sen's sønn - forleden i en tale i Kuomintang oppfordret Chungkingregjeringen til å gå inn for et mer radikal og demokratisk politikk.

- 0 -

Tid og tanke.

Etter forrige krig sto det som idealet for den "borgerlige" verden å vende tilbake til de "gode, gamle" forhold, til fri konkurranse og fritt initiativ og til frihet for offentlig innblanding i det økonomiske liv; til fri valuta, fritt pengemarked, fri import og frihandel. Restriksjonene som krigen hadde skapt, så lenn på som onder - kanskje nødvendige i krigstid -, men uberettigede og skadelige i fredstid. De måtte ryddes vekk til minste trevl. Noe alminnelig krav om øket levestandard forekom ikke, bl.a. fordi man i vide kretser - ikke bare blant arbeidsgiverne - så dette krav som en tydelig med økete lønninger og økete produksjonskostninger og dermed som en trussel mot produksjonen.

Tanke og teori gikk ennå i de gamle liberale baner med guldstandarder, budgettballanseringen, fri konkurranse og fri prisdannelse som gravitasjonskraften i det økonomiske sølsystem. Man så fram og tenkte tilbake. Det gjaldt å bevare det gamle samfunn. I øst kastet den røde revolusjon sitt truende brannskjær mot de borgerlige samfunnene. Denne brannen måtte slukkes. Man så derfor skeptisk på alle idder som hadde farve av radikalisme. Tiden og tanken måtte renses for slike islett, for "tidsånden" skulle ikke få knokke vår økonomi.

Men idag! Idag kjemper den demokratiske verden under nye signaler. En ny og bedre verden er satt opp som demokratienes krigsmål. Krigen betraktes bare som første runde i en kamp som skal sikre verden frihet for angrep frykt og nød. Det er erklært en kamp for freden.

Forbruket og ikke produksjonen er satt i første rekke. Forbruket er grunnlaget for produksjonen og produksjonens formål. Å sikre forbruket er det viktigste. Levestandarden skal heves. Vi skal drive ekspansjonistisk økonomisk politikk.

Det første krav er full beskjeftigelse. Ut fra dette bud som alle statsledere og kommisjonsmedlemmer føler seg bundet av, søkes den økonomiske og sosiale politikk formet. I det krigførende England og i det nøytrale Sverige, blandt konservative og blandt sosialister, setter man opp full beskjeftigelse som ledestreket for etterkrigspolitikken.

Selvsagt var dette et ønske også før denne krigen. Full beskjeftigelse betyr gode tider, høykonjunktur. Men gode og dårlige tider skiftet som flod og ebbe. Man hadde i virkeligheten resignert overfor konjunkturvekslingene som overfor en uavvendelig naturlov. Man kunne mildne virkningene, men man kunne ikke avskaffe årsaken, selve vekslingene i konjunkturene.

Men man sto ikke bare overfor en arbeidsløshet som var framkalt ved vekslingen mellom gode og dårlige tider. I alle land hadde man også en permanent arbeidsløshet. Hundre prosent beskjeftigelse hadde man ikke hat for hallet - og kanskje var det ikke absolutt ønskelig. Etter datidens syn skulle det helst være en viss arbeidsreserve, etter den økonomiske lov om tilbud og etterspørsel, for å sikre produksjonens interesser. Alle var dog enige om at arbeidsløsheten var det store samfunnsønde som kostet de arbeidsløse og deres familier store lidelser og som var et tap for samfunnet både som økonomisk belastning og som produksjonsspild. Men man klarte ikke å mestre arbeidsløsheten fordi den var en frukt av de strukturelle forandringer som var skjedd siden forrige krig i landenes produksjon og utenrikshandel. Den var debetsiden i regnskapet for den tekniske og produksjonsmessige utvikling som hadde funnet sted etter forrige krig og for de systemer verden tilloppet for å verge seg mot følgene av en desorganisert verdenshandel. Man stræbte først mot de gamle tilstander med frihandel og

fri valuta; men systemet fusket fordi forutsetningene for dets vellykte virksomhet ikke var tilstede slik som før 1914, og man grep til valutadepressiering, clearing, beskyttelse og preferanseordninger. Derved skrumpet verdenshandelen inn, mens den tekniske utvikling forutsatte en økning.

De tiltak landene grep til i mellomkrigstiden, for å verge seg mot ny arbeidsløshet eller minske den kroniske, satte de i verk med dårlig servitlighet. På internasjonale konferanser og ved avtaler landene imellom hadde man forpliktet seg til å arbeide mot slike innskrenkninger i den fri handelen, og selv det tredje rikets Schacht, som stod som den ansvarlige lederen for et pengesystem i et land som bevisst arbeidet hen imot autarki, bekjente at han betraktet selvforsyningspolitikken som en vederstyggelighet. Men man var bunnet av gamle ortodokse forestillinger om prinsippene for produksjon, handel og pengevesen, som tilstandene i verden ikke gjorde det mulig å praktisere. Og ethvert forsøk på gjennom et intimt internasjonalt samarbeid å organisere et effektivt system avpasset etter de endrede forhold, var dømt til å mislykkes. Vi levet i verden med frykt og mistillit. Derfor måtte vi trekkes med nød og usikkerhet. Og det endte med en verden i "agressjon" en verden i krig for sin eksistens.

Denne krigen har virket som en befrielse for de båndene som har bunnet tanken og handlingen til gamle idder og forestillinger, og den vil derfor forhåpentligvis resultere i ideer og prinsipper som gjør det mulig å innrette vårt arbeid og vår tilværelse under en mer effektiv utnyttelse av vår tids muligheter, slik som de er lagt til rette av vitenskap og teknikk.

Trass i mellomkrigstidens arbeidsløshet og den ifrasjonelle ordningen av produksjonen og verdenshandelen, kunne levestandarden heves. I 1938 hadde Norge en større produksjon enn noen gang tidligere i sin historie. Vår levestandard hadde aldri vært høyere. Vår industri var nådd fram til en god konsolidert stilling og vår skipsfart og vårt pengevesen var velfundert. Slik var det stort sett i andre land også. Det gir håp for det arbeid vi har foran oss. Mulighetene er der. Denne krig har vist at det når sagt ikke er noen grænse for hva vi idag kan prestere ved hjelp av den teknikk vi besitter og behersker. Den har også vist nasjoner sammensveiset i solidaritet og intimt samarbeid.

Utsiktene til også å vinne freden skulle derfor være gode, der som vi fortsatt lar oss lede av den ånden som krigen skapte, da vi sto stillet overfor den felles ytre fare, den felles motstander og det felles mål.

Men alt er ikke så enkelt som det kan virke ved en populær betraktning. Det er alminnelig å høre: Der kan man se, pengene spiller ingen rolle. De gamle budsjettmessige hensyn og faren for inflasjon som ble ført i merken overfor planer og krav om store tiltak, var bare skrømsler. Idag bruker verden milliarder, hvor det før ble pruttet på millioner, og ingen katastrofe er skjedd. Det gjelder å bruke pengene. Det er ikke dem det kommer an på. Det er produksjonen - arbeidet - som er det avgjørende.

Det er klart at krigen har lært både leg og lærd meget om økonomi. Men den har ikke overbevist om at de lovene som var stillet opp for landenes pengevesen og økonomi var fiksjoner. Disse lovene gjelder jo under bestemte forutsetninger med hensyn til menneskenes behov, streben og reaksjoner. Men før har man kanskje undervurdert menneskenes evne og vilje til å underordne seg en situasjons krav og tilpasse seg krevende forhold. Derfor går det an å lampe litt på den økonomiske teoris strenge lover. - Når det ikke er skjedd inflasjon og kaos i pengevesenet under denne krigens milliarddrilling, så skyldes det den strenge reguleringen og kontrollen med produksjonen, omsetningen, forbruket og prisene. Milliardflommen har ikke vært en vild skarlåflom, men en regulert strøm i dirigerte kanaler.

Men det problemet står igjen: å samle opp flommassen, som jo ikke hører hjemme i et normalt samfunns økonomi. Den må bringes ned til forholdsmessige dimensjoner. Det vil kreve fortsatt kontroll og fortsatt regulering.

Det fredsprogram som stilles opp vil også kreve regulering og kontroll. Annet ville betyr inflasjon og pengemessig kaos. Man kan ikke drive politikk uten å ta økonomiske hensyn. Men man kan nå langt hvis den nasjonale disiplinene og det samholdet mellom samfunnsklassene som har preget kampen her hjemme og på krigsskueplassene, fortsatt vil leve.

Det blir også nødvendig å fri seg for forestillinger og tanker som bærer det rådende synet til bestemte modeller for ordningen av produksjon- og omsættelsen og for forholdet mellom arbeid og kapital og mellom stat og individ i mellomkrigstiden. Disse modeller var formet av den tid som hørte hjemme for forrige verdenskrig og som den gang hadde funksjonert bra. En tilpassning til de nye forholdene innen samfunnet og mellom nasjonene vil være nødvendig. Det ser også ut som om noe av en revolusjon er skjedd både på høyre og venstre fløy i tanke og følelsesinnstilling under denne krigens trykk. Slagord og ideer som tidligere betegnet politiske partiskiller betraktes og aksepteres mer i kraft av deres virkelige innhold og mening. Planøkonomi var et ord som skremte før krigen. For de mer konservative partier mente det fram sosialiseringsspøkelset. I dag deler man ordet plan i økonomien og derved følger de fleste det som partiets, landets og Landenes arbeidsprogram. Det blir nødvendig med plan i økonomien skal vi vinne freden og realisere programmet om full beskjeftigelse. Men det betyr i og for seg ikke et all verden er blitt sosialister og vil gjennomføre sosialisering. Det gjelder å finne former for et samarbeid mellom næringslivet og samfunnets organer som gjør det mulig å utnytte det fri initiativ skapende kraft og erstatte mangelen på utjevning og regulering i den konjunkturdrivende kapitalinvesteringen slik at det kan bygges br over konjunkturalene. Det gjelder m.a.o. å skape plan i økonomien. I den britiske hvitboka som vi nylig gjorde rede for, søkes en slik politikk utformet. Dens ånd var ikke "sosialisme", men demokrati.

- 0 -

Følgende artikkel har vi hentet fra vår kollega "KRIGSOVERSIKT".

Fransk frigjøring.

De alliertes strålende seier i slaget om Frankrike skyldes ikke minst det ypperlige samarbeid mellom invasjonstroppene og den franske motstandsbevegelse, både de aktive militære grupper og befolkningen forøvrig. Deres uredde, velorganiserte og disiplinerte innsats bidro i høy grad til å sette de tyske styrker ut av spillet, gjorde det mulig å gjennomføre befrielsen på forbausende kort tid og reduserte betydelig dens omkostninger både i menneskelig og materielle verdier. Bortsett fra området ved selve bruhodet i Normandie, hvor det gikk sterkt ut over enkelte byer, kostet felttoget forbausende lite av franske liv og fransk eiendom. Det viser betydningen av en vel forberedt motstandsbevegelse i alle okkuperte land og eksemplet fra Frankrike kan gi også oss mange verdifulle lærdommer.

På grunnlag av direktivene til den franske motstandsbevegelse og meldingene om dens innsats kan man danne seg et ganske godt inntrykk av hvordan det hele løp av. Straks invasjonen begynte, ble det fra den allierte overkommando sendt ut generelle forholdsregler for befolkningen i Frankrike; disse retningslinjer gikk ut på at befolkningen i første omgang skulle holde seg i ro og utføre sitt vanlige arbeid, hvis man ikke hadde fått særlige instruksjoner ad annen vei. En forhastet rensning av hele folket kunne forsinke frigjøringen i stedet for å påskynde den. I et opprop fra den provisoriske franske regjering i Alger het det at alle franske menn var mobilisert for frigjøringskampen fra og med invasjonssdagen, men de sivile ble heller ikke her oppfordret til å gripe åpent inn i kampen. De skulle ha som oppgave å sabotere i det stille, de skulle hjelpe innanrikksstyrkene og de allierte fallskjermjegere og ellers sinke tyskerne dersom det var mulig.

De aktive militære styrker i Frankrike - "Armée de la Résistance" og Le Maquis, nå slått sammen under betegnelsen "Forces Françaises de l'Intérieur" (FFI) - fikk sine spesielle instruksjoner dels gjennom kringkastingen, dels direkte og hemmelig fra den allierte overkommando. Både de åpne direktiver og rapportene om FFIs virksomhet viser at hovedangrepene ble satt inn mot de tyske sambandslinjer, jernbaner, veier, bruer, lokomotiver, oljelagre, telefon- og telegraf-linjer osv. I endel tilfeller - særlig i kampens senere faser - ble det også satt inn angrep fra FFIs side mot tyske troppeavdelinger direkte, men det hovedinntrykk en får, er at de indre styrker etter den allierte overkommandos mening agnet seg bedre til å for-

I invasjonens første kritiske fase, da det gjaldt å sikre bruhodet og hindre at tyskerne ved å kaste fram sine operative reserver i en fart fikk drevet de allierte på sjøen igjen for de hadde ordentlig forfeste, spilte FFI en meget viktig rolle ved siden av og i samarbeid med det allierte flyvåpen, når det gjaldt å bryte de tyske kommunikasjonslinjer og sinke framføringen av troppene. Man bør merke seg at alle franskmenn som arbeidet i transport-etatene fikk ordre om å sabotere tyske transportert i så stor utstrekning som overhodet mulig. Disse grupper av folket fikk åpne instruksjoner fra general Eisenhower alt selve invasjonssdagen. Funksjonærene og arbeiderne i jernbane, veivesen, kanalvesen osv. fikk ordre om med alle midler å hindre tyske transportert. FFI fikk ordre om å hjelpe til dette arbeidet, men alle andre ble bedt om å holde seg unna og overlate jobben til "fagfolkene". Senere ble ordrene differensiert noe: jernbanefolk i kamposonene ble således skilt ut som en egen gruppe, de skulle ikke sett alt inn på å sabotere til siste øyeblikk, men trekke seg ut av kampen og holde seg skjult slik at de kunne stå til de alliertes disposisjon så snart området var befridd. Det samme gjaldt f. eks. dokkarbeiderne i Cherbourg, fabrikk- og verkstedsarbeidere og fabrikkere; de skulle forsøke å hindre tyske ødeleggelsesverk og ellers prøve å komme seg igjennom kampdagene så de kunne stå til tjeneste for de allierte etterpå.

I en senere fase av slaget da de allierte gjennomførte sine store omfatningsoperasjoner, spilte også FFIs angrep på sambandslinjene en meget viktig rolle, 1) fordi de hindret tyskerne i å gjennomføre de raske troppeforflytninger som var nødvendige, 2) fordi aksjoner mot telefon, telegraf osv. sterkt reduserte effektiviteten av den tyske underretningstjeneste, slik at overledelsen for en stor del måtte treffe sine disposisjoner i blinde, og 3) fordi den tyske hærledelses muligheter for å få sine ordre raskt og hemmelig fram til de enkelte forband ble sterkt beskjært, noe som i høy grad vanskeliggjorde et samlet, planmessig forsvar.

I en enda senere fase av kampen kom FFIs aksjoner direkte mot tyske styrker til å spille en stor rolle. Det var særlig etterat det tyske forsvar var begynt å bryte sammen. Ved å gå til angrep mot tyske nøkkelstillinger, f.eks. trafikk-knutepunkter, og besette dem, avskar FFI ofte betydelige tyske styrker fra deres retrettveier. Likeledes har det vært av stor betydning at opprensningsaksjoner i stor utstrekning har kunnet overlates til FFI, slik at de allierte styrker ikke behøvde å avse folk og tid til disse oppgavene. At franske organer de fleste steder straks har kunnet overta siviladministrasjonen har virket i samme retning. FFIs befrielse av Paris var naturligvis muliggjort ved invasjonstyrkenes operasjoner som truet med å omringe byen. Men også denne aksjon er et vitnesbyrd om hvordan et okkupert lands underjordiske armé kan avleste invasjonstyrkene og om at resolutt handling i det rette øyeblikk både kan påskynde befrielsen og skåne såvel liv som eiendom. Et frontalangrep mot Paris utenfra ville ha medført det mangdobbelte offer.

Blandt andre oppgaver de indre styrker har løst i Frankrike og Belgia er direkte sabotasje mot den tyske krigsindustri og at friskarere i en rekke tilfeller har kunnet hindre tyske ødeleggelser under retrettene (sprengninger av bruer, havneanlegg osv.).

Allt i alt viser begivenhetene på vestfronten betydningen av friskareoperasjoner i fiendens rygg. De ofre motstandsbevegelsen må ta på seg, og veies langt av de fordeler både de allierte tropper og landets egne innbygere har av hjelpen. Heller ikke skal man undervurdere den betydning det har for et lands selvvaltelse at dets egne styrker deltar aktivt i frigjøringsverket og bærer sin del av byrdene. De franske friskarers bedrift i Paris har vel mer enn noe annet bidradd til å gjengi franskmennene selv-tillit og selvvaltelse etter katastrofen i 1940. - Også Norges time kan snart komme. Det er enhveres plikt å forberede seg så godt det er gjørlig, både psykisk og fysisk. I ventetiden gjelder det framfor alt å vise beherskelse og nøye følge ordrene fra overkommandoen. Disiplin er det første bud. Men når dagen kommer, gjelder det at også offerviljen er til-